

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Specifické volnočasové aktivity dospělých a jejich životní styl

Specific freetime activities of adults and their live style

Vedoucí práce:

Hana dvořáčková

Autor:

Marcela Kulhánková

2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem *Specifické volnočasové aktivity dospělých a jejich životní styl* napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Praze dne 20. 6. 2014

Marcela Kulhánková

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Haně Dvořáčkové, za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování, dále všem členům skupiny Burdýři, kteří mi s prací pomáhali.

V Praze dne 20. 6. 2014

Marcela Kulhánková

Anotace

Bakalářská práce „Specifické volnočasové aktivity dospělých a jejich životní styl“ pojednává o problematice volného času a životního stylu a popisuje šerm jako sport a volnočasovou aktivitu. Praktická část je zaměřena na konkrétní skupinu historického a scénického šermu. Popisuje fungování skupiny a přípravy na vystoupení a předvedení svého snažení. Cílem rozhovorů je zjistit rodinné prostředí členů skupiny, jejich hodnocení volného a pracovního času zkušenosti s jinými volnočasovými aktivitami.

Annotation

Bachelor's thesis „ Specific freetime activities of adults and their live style" discusses the issue of free time and lifestyle and describes fencing as a sport and free time activity. The practical part is focused on a specific group of historic and scenic fencing. Describes the Group's operating performance and preparing for presentation of their efforts. The goal of structured interviews is to find a family environment group members, their evaluation of free time and working and experience with other free time activities.

Klíčová slova

Volný čas, životní styl, psychohygiéna, organizace času, šerm, scénický šerm, historický šerm

Key Words

Free time, lifestyle, mental, time management, fencing, fencing scenic, historical fencing

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část	8
I. Teoretická část	9
I.1 Volný čas	9
I.1.1 Historie	10
I.1.2 Typy pojetí času.....	11
I.1.3 Typy volného času.....	11
I.1.4 Činnosti ve volném čase	12
I.1.5 Volný čas dětí a dospělých	13
I.2 Životní styl.....	14
I.2.1 Volný čas a životní styl.....	16
I.2.2 organizace času	16
I.3 Šerm.....	17
I.3.1. historie šermu.....	19
I.3.1.1 Starověk	19
I.3.1.2 středověk.....	20
I.3.1.3 novověk.....	21
I.3.2. Vývoj šermu v Čechách.....	22
I.3.3 scénický šerm.....	22
I.3.4 historický šerm.....	24
II. Praktická část	25
II.1 Skupina Burdýři	25
II.2 Popis tréninku.....	27
II.2.1 Cíl popisu tréninku	27
II.2.2 Výzkumný nástroj	27
II.2.3 trénink.....	27
II.3 Popis akce.....	30
II.3.1 Cíl popisu akce	30
II.3.2 Výzkumný nástroj	30
II.3.2 akce.....	30
II.4 standardizované rozhovory.....	33
II.4.1 Výzkumný nástroj	33
II.4.2 Popis respondentů.....	33

II.4.3 rozhovory.....	34
II.4.4 zhodnocení rozhovorů	47
Závěr	51
Seznam literatury	53
Příloha č.1	55
Příloha č.2	56
Příloha č.3	58
Příloha č.4	59
Příloha č.5	60
Příloha č.6	61
Příloha č.7	62
Summary	63

Úvod

Skupin jež se zabývají volnočasovými aktivitami je nepřehledné množství. Ačkoliv skupin s dlouholetou tradicí jež se zabývají takovým druhem aktivit, který po splnění určitých kritérií může naplnit volný čas i jiných lidí je méně. Vybrala jsem skupinu, věnující se scénickému a historickému šermu, vystupující v Čechách i zahraničí. Rozhodla jsem se prozkoumat a odkrýt vše, co je v pozadí vystoupení jež můžeme vidět. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části pomocí odborné literatury popisují základní pojmy volného času, jeho historii, rozdíly pojetí a trávení volného času v období dětství, dospívání a dospělosti. Ve druhé kapitole se zabývám životním stylem, především tím, čím může být charakteristický a jeho úzkou vazbou s volným časem. Třetí kapitola je věnována vývoji šermu, od dob boje na život a na smrt, až po dnešní divadelní představení, sportovní soutěže či volnočasové aktivity.

V praktické části jsem se zaměřila na skupinu historického a scénického šermu Burdýři. Popsala jsem jejich tréninky i vystoupení a provedla s nimi standardizované rozhovory na téma rodina, práce, volný čas.

Sama se v této skupině lidí pohybuji. Měla jsem možnost se v problematice zorientovat, poskytnout základní informace a ukázat že i v dnešním světě se dají hodnoty a přání jednotlivců splnit bez ohledu na věk a prostředí.

Teoretická část

1) Cíle v rovině teoretické:

- a) Objasnění pojmu volný čas, životní styl.
- b) Pojetí šermu od historie po současnost.

2) Cíle v rovině praktické:

- a) Přiblížit činnost skupiny historického a scénického šermu Burdýři. Odkrýt co vše se skrývá za jedním vystoupením.
- b) Z rozhovorů získat informace o životním stylu členů skupiny a o preferenci jejich volného času nebo práce.

I. Teoretická část

1. Volný čas
2. Životní styl
3. Šerm

I.1 Volný čas

„Volný čas je nejpříjemněji prožitá svoboda; má její omamnou vůni a prostor k rozletu, ale i nutnost volby a z ní plynoucí odpovědnost.“¹

V dnešní době se pojmem volný čas zabývá mnoho vědních oborů, př. pedagogika, psychologie, sociologie, ekonomie, politika a podobně.

„Volný čas nelze ztotožňovat s veškerou mimopracovní dobou; představuje jen její část, a to tu, která zbude, odečteme-li ze sumy veškeré mimopracovní doby čas, spotřebovaný:

- a) na cestu do práce a z práce;
- b) Zajištění chodu domácnosti a péči o rodinu;
- c) Uspokojení základních biologicko-fyziologických potřeb.

Volný čas představuje tu část mimopracovní doby, v níž vystupuje člověk maximálně uvolněný od pracovních, společenských, rodinných povinností i povinností vůči vlastní osobě. Je prostorem pro rozvoj nejrůznějších činností, v němž dochází k prolínání (příp. střetávání) dvou nikoli identických sfér potřeb, zájmů a hledisek – individuální a společenské.“²

Jak říká Pávková, volný čas je chápán jako jedna z oblastí lidských činností. Volný čas je dáván do protikladu k povinnostem. Oblast volného času se vyznačuje možností dobrovolně zvolené činnosti. Aktivity volného času jsou pro člověka přitažlivé, poskytují příjemné zážitky, možnost odpočinku, relaxace, kompenzace pracovních povinností.

¹ MAŇÁK, Josef, Libor HŘEBÍČEK, Jaroslav TELEČEK a Vladimír SPOUSTA. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: (úvod do studia pedagogiky volného času)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, c1994, s. 7

² *Malý sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1970, s. 414

Pro společnost je žádanější člověk, jenž si z mládí odnesl alespoň jeden hlubší zájem a to z hlediska kvality trávení jeho volného času, tak následně i jako výchovný vzor pro své děti.

I.1.1 Historie

Pojetí volného času jak jej chápeme dnes se začal objevovat již v době humanismu avšak k největšímu rozmachu tohoto fenoménu došlo až s průmyslovou revolucí.

Ve starověku a středověku se o volném čase dá hovořit jako o době odpočinku, oddechu. Byl výsadou šlechty, ve volném čase se pěstovalo tělo i duch, věnovali se umění. „Faktem je, že teprve od středověkého 14. stol. se začalo používat spojení slova *volný* s výrazy pro časové jednotky jako *den* a *čas*. Spojení *volný čas* tehdy znamenal tržní nečinnost obchodníků a navrátilců z cest.“³

V 18.století se objevují dvě teorie o funkci volného času:

1. Vychází z humanismu a volný čas je chápán ve smyslu osobní svobody.
2. Křesťanský duchovní vliv na volný čas byl ve smyslu duchovního rozjímání.

K pojetí volného času jež jej chápeme dnes dochází s průmyslovou revolucí, kdy dochází ke snižování pracovní doby a volný čas se stává masovým fenoménem. Zprvu má regenerační funkci, je to doba kdy se člověk zotavuje po vykované práci a připravuje se na další pracovní činnosti. Postupně přestala mít práce dominantní postavení a začala být chápána jako prostředek pro zajištění základních životních podmínek. Volný čas se stává časem seberealizace. Dochází k rozvoji nejrůznějších volnočasových aktivit, trh jejími až přesycen a vyvstává otázka jak s volným časem naložit. „Volný čas se stal společenskou hodnotou, ale i předmětem obchodu a součástí masové kultury. Tato masová reprodukce kultury často znamená ztrátu individuality a nešetrné zacházení s kulturním dědictvím.“⁴

³ KOŽNAR, Miroslav. Zacházení s časem volna v historickém pohledu [online]. 2006 [cit. 2014-06-23]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. s.8

⁴ ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, s. 42

I.1.2 Typy pojetí času

Pracovní čas – určuje harmonogram všedního dne. Hlavní vývoj pracovní doby spočívá v jejím zkracování, od práce řízené přírodními podmínkami, kdy se pracovalo denně až po dnešní pracovní dobu, kdy je pracovní doba rozdělena do 5 pracovních dnů po 8 hodinách. Samozřejmě ne všichni mají tuto pracovní dobu a jejich volný čas je tím staven do pozice a doby jež zbývá po pracovní době. Je potřeba větší rozvahy co ve svém volném čase podnikat, ne všechny aktivity jsou možné uskutečnit v kteroukoliv dobu př.: koncerty, večerní divadelní představení se těžko kombinují s nočními službami.

Mimopracovní čas – je charakteristický jako protiklad proti času pracovnímu. Nemá své specifické vymezení. Můžeme jej charakterizovat volným časem a vázaným časem jež z něj vycházejí.

Vázaný čas- schematicky lze vázaný čas rozdělit do 3 souborů činností:⁵

- Dojížděka do zaměstnání
- Péče o domácnost – péče o děti, údržba domácnosti, příprava jídla...
- Komplex osobní péče – spánek, hygiena, zdravotní péče, stravování, sex...

Volný čas – nejobecněji lze říci, že je to doba v níž nejsme vázáni povinnostmi a vše co děláme je dobrovolné a pro nás žádoucí.

I.1.3 Typy volného času

Dufková rozděluje volný čas dle rytmu střídání práce a volného času:

a) denní volný čas – doba volného času je omezena pracovní dobou, náplň je převážně relaxačního charakteru a základních prací v domácnosti.

b) víkend – týdenní rytmus – delší souvislý blok volna, kdy je možné se věnovat časově náročnějším aktivitám jako je výlet, pobyt na chťě či chalupě apod. Dále tento čas bývá věnován domácím pracím na něž nezbyl čas během pracovního týdne.

⁵ Pácl. Pavel. Sociologie životního způsobu. Praha. SPN. 1989, s.42

c) dovolená – roční rytmus – zachovává hlavní funkce volného času tj. relaxační, zábavu a vzdělání. Vyznačuje se dočasnou změnou životního stylu, nebo některých jeho okolností, součástí.⁶

I.1.4 Činnosti ve volném čase

Tzv. volnočasové aktivity zahrnují nejrozličnější druhy aktivit. Můžeme je rozdělit např. do následujících skupin:

a) kulturní – můžeme je ještě rozdělit na receptivní a perceptivní aktivity. K receptivním činnostem patří ty, jejichž prostřednictvím člověk přijímá určité kulturní (umělecké) hodnoty – návštěva divadla či koncertu, sledování televize apod. Perceptivní činnosti jsou umělecko tvořivé, kreativní: člověk sám vytváří určitou kulturní (uměleckou) hodnotu – provozování hudby, malování, vytváření dekoračních předmětů apod. Toto rozdělení je nehodnotící, neřeší kvalitu přijímaného ani intenzitu.

b) sportovní aktivity

c) sociální aktivity - jde o pěstování sociálních kontaktů, mezilidských vztahů,

d) vzdělávací aktivity - jedna ze 3 stěžejních funkcí volného času. Tyto aktivity mají různou podobu individuální sebevzdělávání, kroužky, veřejné přednášky dokonce i tzv. univerzity třetího věku.

e) veřejné aktivity- pojem veřejných aktivit v našich podmínkách asi nejvíce asociuje s různými akcemi, demonstracemi, veřejnými vystoupeními a protesty aktivistů ekologického hnutí. Ve skutečnosti ovšem zdaleka nejde jen o tyto činnosti – veřejnou aktivitou se rozumí jakýkoli typ angažování se člověka ve veřejných záležitostech, řešení problémů širší komunity lokální nebo skupinové, event. problémů celospolečenských. I přes stále se rozšiřující povědomí o občanské společnosti a principech, na nichž by měla fungovat v zájmu

všech občanů a za jejich přímé účast, nepatří veřejné aktivity v našich podmínkách k těm nejfrekventovanějším (řečeno velice mírně).⁷

⁶ DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 155

f) rekreační a cestovatelské aktivity – se prolínají se sportovními aktivitami avšak mají i svou vlastní podobu. V České republice jde především o zahrádkaření a chalupaření.

g) hobby manuální aktivity - hobby (koníčky) zastřešuje dlouhou řadu činností, které člověk provozuje ve svém volném čase na základě svého specifického zájmu, k nimž má často i silný citový vztah a je v nich odborníkem svého druhu (byť je provozuje na amatérské, nevýdělečné úrovni).

I.1.5 Volný čas dětí a dospělých

Je jasné že volný čas těchto dvou věkových kategorií se výrazně liší. Jde především o množství, činnosti provozované ve volném čase a ovlivňování volného času. První co ovlivňuje náš volný čas je rodina. V tomto komplexním pojetí jde o to aby si dítě do života neslo kvalitní trávení volného času a později jej předalo svým dětem. Děti si volný čas nejčastěji uvědomují spolu s nástupem do školy v protikladu k povinnostem. V tomto období je řízen dospělými, dítě ještě není schopno plně si svůj čas zorganizovat a je třeba dát si pozor na přehnané nároky, kdy je dítě volným časem spíše zatíženo. Oproti tomu se objevuje přehnaná volnost, kdy dítě neví co s volným časem.

Zlom nastává v období dospívání. Toto období je charakteristické hledáním vlastní identity, touhou po samostatnosti, rozhodovat sám o sobě. „Úlohu dospělých při práci s pubescenty v této oblasti bychom mohli charakterizovat asi tak, že dospělí se zde mají starat nabídky určitých aktivit pro volný čas mládeže. Ještě taktněji musí být péče dospělých o využívání volného času prováděna u adolescentů, tedy ve věkovém období mezi 15. a 16. a přibližně 20. a 21. rokem. Musíme tedy vycházet z teze důležité pro toto období, a to, že výchova zde přechází do sebevýchovy. Jedinec v tomto věku již stále více odpovídá sám za sebe (a ke konci tohoto období má již plnou právní odpovědnost), tedy i za to, jak tráví svůj volný čas, jakou si volí zábavu, jak umí odpočívat a jak se rozvíjí jeho osobnost. V určité hyperbole bychom mohli říct, že obsah volného času a způsoby jeho trávení ukazují

⁷ DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 160

adolescentů jejich individuální společenskou hodnotu v rámci daného hodnotového společenského systému.“⁸

V období dospělosti dochází k výběru volnočasových aktivit s přihlédnutím k životnímu stylu a zkušenostem. Volný čas má funkci především relaxační. O volném čase můžeme v dospělosti hovořit jako o prostoru pro psychohygienu. „Objektivně – volný čas představuje prostor, kde lze aplikovat nejefektivněji všechna opatření a postupy, které vedou k znovuzískání a upevnění zdraví. Řada různých relaxačních technik nebo psychohygienických programů jsou koncipovány pro volný čas. Subjektivně – z pohledu konzumenta psychohygienických rad – je volný čas pozitivní hodnotou jen tehdy, když je dobře konstruktivně využíván. Jestliže však není volný čas užitečně naplněn, stává se nepříjemnou zátěží, která vyvolává nebo zhoršuje maladaptivní projevy. Značné nebezpečí představuje volný čas, který je využíván k zdravotně a psychologicky škodlivým aktivitám, např. kouření, alkoholismus, hazardní hry atd.“⁹ Psychohygienu se snaží aby volný čas rozvíjel zdravou osobnost. Spousta v tomto ohledu říká, že bychom se měli snažit, aby volný čas byl charakterizován spíše aktivní činností, vstřícností k lidem, optimálním sebeprosazením, plně vědomou činností a nikoliv impulzivitou a nahodilým chováním, snahou o sociální integraci, možností plné emocionální reflexe. (Spousta 1994, str. 37)

Volný čas nabírá na atraktivnosti především ve stáří, kdy po odchodu do důchodu člověk naráží na plno volného času a musí se s tím vypořádat. Pro člověka jež má koníčky je přechod do důchodu usnadněn, neboť se jim může více věnovat.

I.2 Životní styl

Pojem životní styl má velice široký záběr. Nejobecněji ho můžeme vysvětlit jako to jak lidé žijí. Což ho často spojuje se sledováním trávení volného času. Raději se vyhneme definicím co to je životní styl a pomocí grafu od Jany Duffkové si tento pojem vysvětlíme tím, čím by mohl být charakteristický (viz přílohač.1). Budeme postupovat dle schématu co, kdo, kdy, kde, s kým, podle čeho, za kolik, za čím.

⁸ MAŇÁK, Josef, Libor HŘEBÍČEK, Jaroslav TELEČEK a Vladimír SPOUSTA. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: (úvod do studia pedagogiky volného času)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, c1994, str. 32

⁹ Tamtéž, 36

1. CO - „Životní styl je systémem důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti.
 - a) Vztahy, činnosti i praktiky jsou charakteristické pro určitý subjekt, což znamená opakované, typické (nikoliv ojedinělé, náhodné)
 - b) Použití výrazu určitý subjekt naznačuje úzkou vazbu životního stylu na toho, kdo jím žije.
 - c) Každodenní činnosti což odpovídá bodu a)
2. KDO – zde se jedná o to, zda je zkoumán životní styl jednotlivce, skupiny nebo společnosti. Pokud bychom mluvili o celé společnosti, narazili by jsme na problém, že společnost je složena z více stylů. Společné by mohlo být vykonávání pracovní činnosti, bydlení nebo, že se lidé stravují, avšak to jsou tak obecné věci, že nám nic konkrétního nespecifikují. Vzhledem k době, ve které žijeme je nepravděpodobné, že by se 90% lidí shodovalo v jiných než těchto obecných věcech. Proto se životní styl specifikuje především dle jedinců a sociálních skupin.
3. KDY – př. hledisko individuálního času (pracovní, volný)
4. KDE (S KÝM) – nejčastěji byl porovnáván životní styl ve městě a na venkově, avšak postupem času se rozdíly téměř vyrovnaly. Dále můžeme sledovat životní styl, či některou jeho složku v mezinárodním měřítku. S kým zkoumá mezilidské vztahy v daném prostředí.
5. PODLE ČEHO – dle čeho žije, čím se řídí. Jsou to vlastně regulativy životního stylu člověka (někdy se v nich skrývá odpověď na otázku, proč člověk nežije úplně tak, jak by si přál – žije mezi jinými lidmi, v jejich společnosti). K nejvýznamnějším regulativům patří kultura, sociální normy, morálka, hodnoty, potřeby, ideje (Duffková 2008, s.64)
6. ZA KOLIK, ZA ČÍM – zde jsou zkoumány především ekonomické podmínky. Za čím, je bráno ve smyslu kam svým jednáním směřujeme, čeho chceme dosáhnout.

I.2.1 Volný čas a životní styl

„Způsob využívání volného času je jedním z ukazatelů životního stylu“¹⁰ Hájek poukazuje na to, že oblasti v nichž se projevuje životní styl (materiální a sociální podmínky, hodnotová orientace jedince, způsob jednání, aktivity člověka), se projevují ve vztahu využívání volného času.

Jak již bylo řečeno výše, s trávením volného času se setkáváme nejprve v rodině a přejímáme jeho trávení i pro svůj život. Stejně je to i s životním stylem. Je velice časté, že si hledáme partnera s podobnými hodnotami jež se právě v životním stylu projevují. Můžeme se setkat se dvěma protipóly chápání volného času – podceňování volného času, kdy je pro nás na prvním místě práce, rodina apod. Volný čas není pozitivně chápán. Oproti tomu stojí přeceňování volného času, dochází až k pojetí životního stylu na základě volného času, může se to stát v případě, kdy se náš koníček stane naší obživou. Obě oblasti jak pracovní tak volnočasová jsou pro život stejně významné a jejich střídání je důležité pro vyvážený životní styl.

I.2.2 organizace času

Organizace času je velmi důležitá pro efektivní využití jak pracovního, tak volného času. Umět dobře řídit svůj čas vyžaduje tyto dovednosti:

- Vědět, co chceme životě dokázat – znát své priorit,
- Umět své činnosti plánovat dopředu,
- Rozhodovat se v souladu se stanovenými cíli,
- Využívat efektivně svůj čas k tomu, abychom plnili stanovené cíle,
- Dokázat se koncentrovat na podstatné,
- Vědět, kde máme časové rezervy,
- Být si vědomi toho, že každá činnost musí být časově omezená,
- Mít systém, pořádek ve věcech
- Umět říct NE, když to nelze,
- Přenechávat druhým, co se přenechat dá.

¹⁰ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času. 2.*, přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s. 31

Celá řada potíží s časem bývá způsobena tím, že někteří lidé stále něco odkládají, vymlouvají se, nechávají se snadno vyrušovat a ovlivňovat.¹¹

I.3 Šerm

„Co je to vlastně šerm? Slovo šerm pochází ze středo-hornoněmeckého *schërmen*, které doslova znamenalo potýkání se se zbraní, bojování. Ve středověku byl původní německý výraz nahrazen současným *fechten*. Polské *szermować*, *szerm*, *szermierz* vzniklo asi převzetím z češtiny. Z germánštiny je též francouzské *escrimer* a italské *schermire* (šermíř).

Jaká je podstata šermu? Především po celá tisíciletí stále stejná: tj. boj dvou stejně (či přibližně stejně) ozbrojených soupeřů sečnými či bodnými zbraněmi, kde cílem boje je zasáhnout soupeře a sám nebýt zasažen.

Šerm jako bojová činnost a způsob tělesného cvičení zároveň je téměř tak starý jako lidstvo a zdá se. Že i přímo věčný. Jako zbraně sice již několik století neslouží bojové meče, kordy a šavle, a již vůbec ne například sekery, ale přesto přežívá šerm jako úpolový sport, tedy zápas, při němž cvičenec přemáhá odpor živé síly, velmi úspěšně i v době moderní bojové techniky.

V šermu nestačí pouhé hory svalů jako u atletů, plavců, kulturistů, u šermu se o vítězství stejným dílem dělí dokonalá práce nohou, rychlé pohyby ruky, dokonalé zvládnutí šermířských akcí, kterých je v různých kombinacích mnoho stovek spolu s výběrově správnou prací mozku, který okamžitě uvažuje o taktice pro příští vteřiny utkání a zároveň musí dávat povely pro správnou koordinaci rukou a nohou. Veškeré pohyby v šermu jsou vlastně pohyby umělé, a tudíž se jim šermíř musí dost dlouho a pracně učit, zatímco běh nebo chytání předmětů (míčové hry) jsou člověku vrozeny a vlastně se je učit nemusí, pouze se v nich zdokonaluje.

Šerm cvičí odvahu, sebevědomí, ctižádost, touhu po vítězství. I při šermu dochází ke zraněním, ale vždy zraněním neúmyslným, způsobeným náhodou nebo v zápalu boje. Šerm nezná to, co například současný fotbal, tj. úmyslné zmrzačení soupeře.“(Vincenc, 2002, str 7-8)

¹¹ PAULÍNOVÁ, Lea a NEUMANNOVÁ, Lenka. Psychologie pro Tebe. 2008. Str.159-160

V současné době existují tyto druhy šermu:

Sportovní šerm – bojový sport, při němž se dva protivníci snaží zasáhnout jeden druhého fleretem, kordem nebo šavlí. „Vychází z boje a jako sport vznikl v Itálii nebo v Německu - v 14. až 15. století. v 17. století prošel třemi inovacemi: rozvoj zbraně (kord s polstrovanou špičkou, aby se snížilo riziko zranění), vývoj sady pravidel, které omezovaly cíl na určité oblasti těla, a vytvoření ochranné masky.“¹²

Šermíř má na sobě masku, která je tvořena kovovým pletivem a límcem, dále pak blůzu, spodní ochrannou vestičku a kalhoty. Veškeré oblečení je z kevlaru nebo podobného materiálu. Při soutěžích je přes výstroj nošena vesta z vodivého materiálu, díky níž jsou zaznamenány zásahy. (encyklopedie sportu)

Kendó – patří mezi bojová umění, jejichž jednotícím prvkem je japonský meč, katana, jedna z nejkrásnějších a údajně nejnebezpečnějších zbraní na světě. Toto bojové umění v sobě udržuje samurajskou tradici, odkaz na umění zacházení s mečem a příbuznými zbraněmi, kulturu a způsob života samurajů. (encyklopedie bojových umění a sportů 2012)

Kendó se dělí na:

šinaj kendó – to se cvičí s mečem vyrobeným ze čtyř kusů štípaného bambusu. Moderní verze toho sportu využívá ochranné brnění – bóga – přilba, kryt hrudníku, kryty rukou a kryty boků. Kryty jsou vyrobeny bavlněných, pevně prošitých látek, z oceli nebo titanu, bambusu potaženého kůží nebo z moderních plastických materiálů. Zásahy tak mohou být vedeny jen na chráněná místa.

kendó kata – nejprve se výuka provádí dřevěným mečem, později kovovým mečem případně ostrými meči. Nepoužívá se žádné ochranné výstroje, proto je třeba naprosté koncentrace, přesného načasování, dokonalého odhadu vzdálenosti a dokonalého ovládní meče. Obsahem boje je deset kat, které představují jeden simulovaný boj. Sedm kat je provedeno dlouhými meči, zbývající tři krátkým a dlouhým mečem.

Paarikaoba – gruzínský druh šermu (podrobnosti neznámy), provozuje se pouze v Gruzii.

¹² HANLON, Thomas W. *The sports rules book*. 3rd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, c2009, ix, p.98.

Scénický šerm – šerm prováděný herci v divadle nebo ve filmu (viz níže)

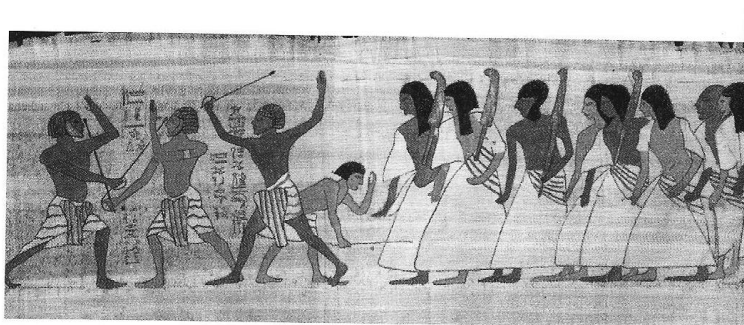
Historický šerm – snaží se o rekonstrukci historického boje.

I.3.1. historie šermu

Někteří autoři se historii šermu věnují až z dob středověku, avšak šerm byl znám mnohem dříve. Leonid Křížek a Jiří Kovařík počátky šermu jako souboje vystihují takto: „...šerm nevyalezli ani Řekové ani Římané. Se zbraněmi se bezpochyby potýkali už naši pravěcí předkové, ať už to byl dřevěný kyj, nějaká forma zahroceného či jinak k boji přizpůsobeného klacku, prostý kámen či sofistikovaný kamenomlat. Jakmile člověk vzal do ruky nástroj přeměněný ve zbraň, ab ji použil k lovu či k ochraně území a majetku před nepřítelem, musel jistě uvažovat o tom, jak takovou zbraň co nejučinněji vládnout. A jistěji v nejstarších dobách empiricky došel k závěru (formulovanému až o mnoho století později), že veškeré umění boje spočívá ve dvou věcech – zasáhnout a sám nebýt zasažen.“

I.3.1.1 Starověk

Zmínka o šermu ve starověku se mnoho nedochovalo. „První archeologické nálezy mečů pocházejí z doby mezi léty 1500 až 1000 př. Kr. z Minojské Kréty. Další nálezy jsou z keltské Británie, z Egypta a z Itálie.“¹³ Dochovala se malba z chrámu Medínit Habu, postaveného kolem roku 1190 př. Kr. Ramessem III v Horním Egyptě.

Nástěnná malba šermířského utkání z egyptského chrámu Medínit Habu, asi 1190 př. Kr.

Důležité jsou informace o asyrském králi Ninusovi, jež se považuje za zakladatele šermu jako sportu. Údajně jako první využíval šermířské mistry k výcviku svých vojáků. O

¹³ KOVAŘÍK, Jiří a LEONID KRÍŽEK. *Historie evropských duelů a šermu*. 1. vyd. Praha: Elka Press, 2013, s. 23

šermu se zmiňují i posvátné indické knihy, věnovali se mu kněží *bráhmani*, kteří šermu vyučovali. Plch zdůrazňuje římské impérium, kdy měl šerm zřejmě největší význam i uplatnění. V této době se objevují profesionální šermířské školy, v nichž se připravovaly stovky šermířů k zápasům na velkolepých slavnostech. „Úroveň šermu za rozkvětu Říše římské byla jistě velmi vysoká. Byl to nezbytný bojový prostředek, který musel dobře ovládat každý římský občan ve věku od 17 do 45 let, po kteroužto dobu trvala vojenská povinnost, obsahující mimo jiné 16 válečných výprav. Pravidelný intenzivní výcvik v šermu a rozsáhlé bojové zkušenosti vedly k všeobecně vysoké úrovni v ovládání chladných zbraní.“¹⁴ Středověký šerm byl účelově zaměřen, šlo především o to, protivníka co nejrychleji zneškodnit.

I.3.1.2 středověk

V tomto období dochází především k rozvoji zbraní a obraných prvků jako byly drátěné košile, kroužková zbroj, různé druhy štítů apod. Středověk je charakteristický zvyšováním ochranných prvků a snižováním úrovně šermířského umění. „Cena kompletního brnění byla velmi vysoká a mohl si je opatřit jen zámožný šlechtic. Řada méně majetných šlechticů, zemanů i měšťanů vlastnila jen částečné kovové odění, ale potřebovali s ním obstát v boji i proti těžkooděncům. Bylo třeba nahradit nákladnou zbroj a odění dostupnými prostředky a spolehnout se na chytrost a pohyblivost. V důsledku tohoto stavu se počal vyvíjet šerm dvěma směry:

1. rytířským - kde bojovali těžkooděnci kopím, mečem a štítem,
2. lidovým - kde bojovali lehkooděnci mečem a lidovými zbraněmi /tesákem, cepem, kosou, holí aj./

Při vzájemném střetnutí lehkooděnců s těžkooděnci se často stávalo, že zvítězila rychlost, hbitost a chytrost nad těžkopádností a silou skrytými v železe. To vedlo k růstu sebedůvěry lehkooděnců a k rozšíření zájmu o šerm také v nižších společenských vrstvách. Nadřazenost rytířského stavu v boji zvolna klesala.“¹⁵

¹⁴ PLCH, Pavel. *Historický šerm*. 1. vyd. Praha: SPN, 1981. s.13

¹⁵ tamtéž. s.18

Výuka ve školách byla prováděna lidovým směrem. Byla zaměřena na praktické využití šermu v boji na základě obratnosti, pohotovosti a lidového vtípu, za použití nekonvenčních prostředků. Později po zavedení palných zbraní se od rytířského stylu začalo pozvolna upouštět.

I.3.1.3 novověk

Toto období je pro šerm příznivé nejen díky vynálezu knihtisku, kdy se šermířské učení snáze rozšiřovala, ale také díky odkládání těžké zbroje a odlehčení mečů. V šermu se začala věnovat pozornost pohybům nohou a zbraní, šerm již nebyl pouze silovým sportem, vyžadovat přípravu, z toho důvodu začaly vznikat školy šermu jež daly základ dnešnímu modernímu šermu. Mezi nejznámější školy patří Italská a Francouzská.

Italská škola. Otcem italského šermu byl Achille Marozzo, sepsal dílo *Opera nova* jež podává výklad o výcviku šermu této doby. Toto dílo vyšlo roku 1536 a bylo později přepracováno a doplněno mnoha italskými zahraničními mistry šermu. Další významnou osobností byl Camillo Agrippa. „Ve svém rozsáhlém spise o umění šermířském jako první v historii zdůrazňuje výhody bodů před seky. Zdůvodňuje to logicky: bod jemnozern rychlejší než sek a mnohem obtížněji se kryje.“¹⁶ Třetím významným Italem je Giacomo Grassi. „Ten zjednodušil a vytříbil Marozzův systém, zpřesnil a zavedl nové definice týkající se funkce zbraní i šermířských akcí a vyjasnil podstatu útoku a obrany. Jeho dílo, zaměřené převážně prakticky, tvoří zřetelnou předlohu pro šerm 16.stol.“¹⁷ Italští mistři se pozvolna uplatňovali po celé Evropě, což vedlo k rozmachu Italské školy, to trvalo až do poloviny 17. století.

Francouzská škola. Přestože to není jasně doloženo, předpokládá se, že šermu ve Francii začali vyučovat Italští a Španělští mistři. Důležitý rok 1567, kdy Karel IX založil *Královskou šermířskou akademii*. Od této doby zaštiťovala výuku šermu i skládání mistrovských zkoušek právě Královská šermířská akademii, což vedlo k celoplošnému rozvoji šermu ve Francii. Ten v polovině 17.století nahradil Italskou školu a to nejen díky novým metodikám,ale i úpravě zbraní, jež byly lehčí a upraveny pro bodné akce.

¹⁶ VINCENC, Jiří. *Stručná historie šermu*. 2. dopl. a oprav. vyd. Praha: Elka Press, 2002, 97 s. Militaria, sv. 16. s. 33

¹⁷ PLCH, Pavel. *Historický šerm*. 1. vyd. Praha: SPN, 1981. s.30

Šermířských škol v novověku bylo více, mohli bychom říci, že v každé zemi byla škola šermu, jejíž mistři a žáci se sdružovali do šermířských sdružení. Šerm každé země má svá specifika. např. v Němci neměli v šermu tesákem a mečem soupeře.

I.3.2. Vývoj šermu v Čechách

Ve středověku se do Čech rozšířily turnaje, soudní a osobní souboje. Roku 1348 byly zrušeny soudní souboje. Avšak stejně jako osobní souboje, které byly zakázány již Otakarem I., nebyl tento zákaz dodržován. Těmto soubojům nezamezil ani Rudolf II., který vydal roku 1607 zákaz jakýmkoliv soubojům.

České šermířské školy

Ve středověkých šermířských školách vyučovali většinou domácí mistři. Šermířští mistři patřili k cechu nožířskému. Výuka probíhala většinou v neděli. Vyučoval se šerm mečem, halapartnou, dýkou i holí a tesákem. Tesák byl typickou českou středověkou zbraní, jenž byla postrachem našich nepřátel.

V 16.století do Čech začaly pronikat světové šermířské školy, především Italská. Tomu se Čeští mistři bránili a tak si roku 1597 vynutili potvrzení svého řádu.

V 17.století se šermíři odloučili od nožířského cechu a vytvořili samostatnou organizaci. Měli vlastní erb, na němž byla vyobrazena tři péra. Pokud chtěl někdo být zván šermířem od péra, musel obstát při veřejné zkoušce, řízené hejtmanem spolku. Kdo obstál při veřejné zkoušce ve všech zbraních, stal se mistrem a mohl vyučovat šerm v celé zemi.

Období třicetileté války bylo pro český šerm obdobím poklesu. Šermířské školy byly rozpuštěny. (Plch 1981, str. 42)

I.3.3 scénický šerm

Scénický šerm vychází ze soubojového šermu avšak je zde kladen důraz na bezpečnost aktérů. Pavel Plch ve skriptech scénický šerm popisuje shodné a rozdílné znaky scénického a dobového šermu a specifické znaky scénického šermu:

Shodné znaky

1. Škola – snahou všech mistrů bylo vytvoření účelného učebního systému. I scénický šerm by měl mít propracovanou soustavu prvků, akcí i specifický systém výuky.

2. Pravidla – soubojový šerm se konal vždy dle určitých pravidel, ježily přísně dodržovány. To je podobné jako dnes sportovního šermu jež probíhá nestanovených pravidel. Taktéž na jevišti je třeba dodržovat pravidla, podle nichž šerm příslušné době probíhal.
3. Provedení – jak v boji tak na jevišti je základem perfektní provedení šermířských akcí.
4. Pojetí – toto je důležité především ve snaze o historickou opravdovost, kdy je nutné znát dobovou zbroj, styl i etiketu šermu.

Rozdílné znaky:

1. Bezpečnost – je třeba aby scénický šerm byl naprosto bezpečný!
2. Domluva – jde o předem domluvené akce.
3. Zřetelnost – šermířské akce mají být zřetelné a jasné protivníkovi i divákovi, zatímco dříve šlo o to, překvapit protivníka.
4. Rozmanitost – akce mají být prováděny ve střídavém rytmu i tempu, někdy i proti bojové logice.
5. Spolupráce – akce probíhají jako souhra partnerů. Ve skutečném boji jde souboj.

Specifické znaky:

1. Záměr – akce jsou prováděny herci v souladu se záměry režiséra a autora hry.
2. Choreografie
3. Nácvik a opakování – cílem je bezchybné opakování nacvičených akcí.

Škola scénického šermu vychází z pohybů nohou používaných i ve sportovním šermu, jsou to: střeh, posun, odsun, předskok, odskok, výpad, postupně se přidávají kroky stranou hrůzné kombinace uvedených kroků. Polohy zbraně jsou nejčastěji prima, sekonda, terca, kvarta, kvinta, sexta a septima. (viz příloha č.1). Výcvik je prováděn bez ochranného brnění, což vede k nutnosti dobrého odhadu vzdálenosti a pozorování činnosti partnera, tím se předejde úrazům. Nutná je přesnost, akce jsou nejprve cvičeny zvolna, pohyby musí mít přesný a předem stanovený průběh i cíl. Důležitý je nácvik reakcí, které musí být úměrné, prostorově a časově správně provedené. Dalo by se říci, že jde o kombinaci původních kroků a stylu výcviku s důrazem na bezpečnost a estetický výsledek jež musí být jednotný.

I.3.4 historický šerm

Historický šerm vychází z původních dobových škol. Jeho cílem je zprostředkovat divákovi boj v dobovém oblečení a dobovými zbraněmi. Vzhledem k tomu, že by se boj měl odehrávat ještě na určitém místě aby byl opravdu historický, je tento typ šermu často spojován se scénickým šermem nebo scénickým bojem. Jde spíše o přiblížení dobových soubojů za pomoci kostýmů a rekvizit. Takovýchto šermířů je možno vidět na zámcích a hradech nepočítatelně, otázkou zůstává kvalita vystoupení.

„Co dělá jakékoliv vystoupení historickým?

- Historický kostým konkrétní epochy.
- Historické zbraně daného období.
- Historický způsob boje, jenž je pro určité období charakteristický.
- Historické prostředí odpovídající tématu.
- Historický tělesný vzhled – úprava vlasů, nepoužívání brýlí, cigaret apod.
- Historický způsob myšlení inscenovaných postav.
- Historická zápletka.
- Historické zvyky.
- Historické společenské rozvrstvení postav atd.

Ne však jednotlivě, ale souhrnně.“¹⁸

¹⁸ KRUPKA, Jaroslav. *Český historický šerm: ze suterénu až na hladiny oceánů*. 1. vyd. Brno: CPress, 2014, s. 101

II. Praktická část

1. Popis skupiny scénického a historického šermu Burdýři
2. Trénink
3. Výjezd (akce)
4. rozhovory

II.1 Skupina Burdýři

„Skupina scénického a historického šermu Burdýři vznikla v roce 1978 a patří bezesporu mezi skupiny s nejdélsí tradicí. Její aktivní činnost dosahuje bezmála třiceti sezón nabitých soustavnou řadou představení nejen v České republice, ale i na mnoha místech Evropy.

Burdýři neupřednostňují žádnou šermířskou školu, snaží se o funkční syntézu stylů přizpůsobenou širokému spektru diváků a vychází především ze systému scénického šermu tak, jak ho formuloval ve svých pracích RnDr.Plch,Csc. Avšak nevyhýbá se ani studiu dostupných historických pramenů jako například Talhoffer, J.Meyer, A.Marozzo, R.Capoferro, R.Labat, A.Batier. Jednotlivé prvky a techniky převzaté z historických škol můžete sledovat během představení.

Své představení se snaží pojímat scénicky, velký důraz kladou především na hudbu s minimem mluveného slova, tak aby dokázali zaujmout diváky ze všech končin světa a nebyli limitováni jazykovou barierou.

Míst kde všude Burdýři vystupovali je mnoho a jejich počet jen na území ČR snadno přesáhne několik set. Městské i obecní slavnosti, představení pro uzavřené společnosti, divadelní přehlídky, ale i různá dobročinná představení na místech jako jsou Pražské výstaviště, Pražský Hrad, Vyšehrad, Karlštejn, Točnick, Konopiště, Hluboká, Český Štemberk, Hasištejn, Okoř, Perštýn, Křivoklát, Chomutov, Tábor, Brno a mnoho, mnoho dalších.

Činnost Burdýřů se ale neomezuje jen na území naší republiky, naopak. Krátké zájezdy i dlouhá turné pravidelně pořádají do Německa, Rakouska, Francie, Itálie, Dánska, nebo Polska a o jejich úspěšnosti nejlépe svědčí řada repríz.

Za dobu své existence Burdýři spolupracovali s řadou renomovaných scénáristů a režisérů jako jsou V.Luks, M. Švarc, L. Šmejkal, J.Stanek, Marc Bouvet. Podíleli jsme se na realizaci projektů filmové i televizní produkce a to jak přímo, tak materiálně, nebo výcvikem samotných aktérů i kaskadérů. Filmové tituly jako Ivanhoe, Jean D'Arc, Yanke z Connecticutu na dvoře krále Artuše, Popel a Hvězdy, Válka Volů, Příběh rytíře, Dungeons and Dragons, Princezna ze mlejna II, Ariana's quest, Blade, mluví samy za sebe.¹⁹

Než přejdeme k tréninku a konkrétnímu vystoupení, je třeba si uvědomit, že tento sport je náročný nejen na fyzickou přípravu, ale i na scénickou a to ve smyslu kostýmů a zbraní.

Kostými

Každý by měl mít více kostýmů, jde minimálně o 3 základní:

- a) Bojový – to co má člověk při vystoupení pod zbrojí, jde o kalhoty (u žen může být i sukně), varkoč – jde o dlouhou košili která zakrývá celou horní část těla a vyčuhuje zpod brnění. Jde především o zakrytí kůže na níž je kovová zbroj a předejít tím tak odřeninám. Dříve byl varkoč nošen přes brnění, aby se zabránilo zreznutí a v zimě namrzání zbroje. (viz příloha 3, 4)
- b) Na průvody, bývá doplněn o části zbroje – rukavice, nákrčník apod. (viz příloha 5)
- c) Kostým do tábora – ten je nejlepší přizpůsobit podnebí dané země. Tento kostým se stává „civilním oblečením“ po dobu pobytu v táboře. (viz příloha 6)
Tento konkrétní kostým se skládá z košile, kalhot zvaných *burky* – ty se uvazovaly na pásek a při vedrech si je rytíř mohl odepnout a srolovat k botám.

Kostým je nutné šít na míru, následné úpravy jsou sice možné, ale kostým nevypadá většinou tak dobře. Ceny kostýmů jsou různé, dle užitého materiálu, střihu nebo dle toho kdo je šije. Řekněme, že jednoduchý kostým pořídíme přibližně od 1000,-Kč.

Zbraně

Členi skupiny Burdýři šermují se zbraněmi od Tomáše Lebdušky, na výběr je několik typů mečů:

¹⁹ <http://burdyri.com/index.php/cz/o-nas>

„Standardní bitevní meč – těžší čepel s ostřím tloušťky 3mm sloužící k bitevnímu šermu, meč vydrží i méně choulostivé zacházení, špatné krytí, vhodný pro šermíře začátečníky případně do míst kde se používá silový těžší šerm. Váha jedenapůlručního meče 1,75-1,95Kg, délka čepele 90cm, rukojeť 21cm.

Odlehčené bitevní meče – čepel s ostřím 3mm lehčená podbroušená, vhodná pro zkušenější šermíře, vhodný pro šermíře spíše technického stylu, než pro bezhlavé mláčené. Váha jedenapůlručního meče 1,5-1,75Kg.²⁰

Mečů je vícero druhů avšak uvedeny jsou jen ty s nimiž skupina trénuje nebo vystupuje. Cena se pohybuje od 6000,-Kč do 10000,-Kč. Záleží na typu meče, zdobení apod.

Ochranné pomůcky

Rukavice – mohou být kožené, doporučují se však plechové a to z důvodu větší pevnosti. Předchází se tím úrazům.

Boty - nejvhodnější jsou vysoké, pevné boty pod kolena s pevnou patou a kvalitní podrážkou. Opět s ohledem na prevenci úrazů – sklouznutí po šterku, po trávě apod. Doporučuje se nechat si boty ušít na míru, jsou kvalitnější a mají delší životnost.

II.2 Popis tréninku

II.2.1 Cíl popisu tréninku

Cílem popisu tréninku bylo odhalit zákulisí a přiblížit přípravu vystoupení.

II.2.2 Výzkumný nástroj

Výzkumným nástrojem bylo dlouhodobé pozorování skupiny během tréninků a schůzí a účastnění se jich. Pozorování bylo zaznamenáno do předem připravených archů.

II.2.3 trénink

Trénink bychom mohli rozdělit na několik typů a to podle povinnosti a pravidelnosti.

1. Povinný trénink

Probíhá v tzv. tréninkové sezóně což je období od října do května. Jde o dobu, kdy neprobíhají vystoupení. V této době se pracuje na fyzické kondici, nácvičce nových

²⁰ http://vyrobamecu.cz/produkty/mece-od_10_st.php#

choreografií a trénování již vymyšlených choreografií. Trénink probíhá v tělocvičně a je rozdělen do několika fází:

- 1) Rozběhání. Běhá se dokola a na zvolený zvukový podnět (tlesknutí) se mění směr běhu, dělají se sklapovačky, kliky apod. Informace o tom, co daný zvuk znamená, jsou objasněny vždy před začátkem běhu, případně během běhu.
- 2) Rozcvička. Rozcvička se skládá ze dvou částí, nejprve je to protažení svalů celého těla, následně pak deseti až patnácti minutové posilování vnitřního svalstva.
- 3) Žíněnka. Zde se cvičí obratnost. Začíná se kotrmelci vpřed i vzad, následují parakotouly, hvězdy, kotouly ze stojky, kotoul plavmo – což je kotrmelec provedený z odrazu skokem do dálky, skoky přes překážky, základy přemetu. Je nutné, aby měl šermíř určitou dávku obratnosti a uvědomoval si své tělo, tím se předejde mnoha nehodám.
- 4) Markýrování jinak také předstírání je velice důležitou součástí tréninku, neboť při vystoupení je nezbytné, aby byl šerm doplněn hereckými dovednostmi každého aktéra. Při tréninku jde o sjednocení akce a reakce. Je zadán akrobatický úkon př. parakotoul a po dokončení následuje zásah, v tomto případě plastovou trubkou obalenou látkou. Podle provedení zásahu (sek na hlavu, bodnutí případně výstřel) by měla nastat odpovídající reakce. Jde o nácvik rychlosti a správnosti reakce.
- 5) Agility. Tato část je zaměřena na obratnost, přeskoky, kotrmelce, šplh apod. dané úkony jsou prováděny nejprve bez zbraně, následně se zbraní. Je žádoucí aby byly provedeny precizně a za co nejkratší časový úsek.
- 6) Kruhový trénink. Je připraveno několik stanišť, z nichž každá je zaměřena na něco jiného a je na ni stanovených 20 vteřin, poté následuje 10 vteřin na vydechnutí a přesun na další staniště. Kruhový trénink je zaměřen na posilování a tzv. výbušnou sílu. Cílem je za daných 20 vteřin ze sebe vydat co nejvyšší možný výsledek př. Co nejvíce sklapovaček, nejrychleji doběhnout z bodu A do bodu B, vyšplhat apod. Toto cvičení je důležitou přípravou na samotné vystoupení, neboť souboj ve zbroji je fyzicky velice náročný a je prováděn rychle, proto je třeba na takové situace tělo zvykat.
- 7) Šermířské věci. Tato fáze se skládá ze tří částí:

- a) Kroky. Každý si vezme meč, postaví se do základního postoje a na dané povely vykonává příslušné úkony: posun, odsun, předkrok, zákrok, předskok, odskok, výpad, výpad vzad, obrácený střeh, kryty (viz příloha)
 - b) Menzura. Reakce na vzdálenost od soupeře, reakce na jeho kroky. Př: soupeř – zákrok – já – předkrok.
 - c) Výzvy. Trenér udělá krok doplněný sekem meče, ostatní na jeho výzvu musí reagovat odpovídajícími kroky a kryty. V této fázi jde o zkoordinování pohybů rukou a nohou.
- 8) Souboje. Šermíři se rozdělí do skupin nejčastěji po dvou a trénují buď již vymyšlený souboj, nebo sestavují nový. Na konci této fáze se jednotlivé souboje předvádí ostatním a nahrávají. Díky videu mohou aktéři vidět chyby, které udělali. Jde zde především o konstruktivní kritiku a upozornění na chyby, kterým je třeba se vyvarovat. Kontroluje se technika provedených soubojových akcí, bezpečné vzdálenosti, případná změna prvků nebo zbraní vybraných pro souboj.
- 9) Docvička. Jde o nejkratší avšak nejnáročnější část tréninku. Je zaměřena na silové a protahovací cvičení, př: klik s výdrží v určité pozici.

Takto probíhá běžný trénink. V případě nutnosti je obměňován. Jeto v případech kdy se skupina připravuje na určitý typ akce. Ne všechny akce jsou jen předvedení nacvičených soubojů, občas organizátoři přijdou s nápadem na hromadný souboj a skupina na to musí být připravena proto se ještě přidávají další dvě části tréninku a to:

1) nácvik hromadky – jde o malou bitvu, skupina se rozdělí na dvojice, trojice a vše se fotí. Jde o rychlou dohodu mezi účastníky, předvedení souboje jež musí být přizpůsoben očekávanému výsledku př: musí zemřít všichni. Fotí a natáčí se to z toho důvodu, aby byli všichni dobře rozestaveni a nepředváděli stejný souboj.

Trénink končí až v klubovně, kde se ještě řeší provozní věci - když jsou známy termíny výjezdů, plánuje se kdo by mohl jet a jaké vystoupení se tam bude předvádět. Řeší se technické věci okolo aut.

2. doporučený trénink

Tento trénink probíhá v tanečním sále, kde si šermíři díky zrcadlům mohou uvědomit chyby jež dělají. Zde probíhá procvičení již sestavených a nacvičených soubojů. Nejčastěji před výjezdem na akci se zde projde celé vystoupení i s hudbou. Nebo se zde připravují nové souboje, jde o sladění kroků s hudbou, nacvičení kde je vhodné skončit po určité krokové sekvenci aby diváci dobře viděli apod.

3. individuální trénink

Ten je důležitý nejen proto aby se člověk udržel v kondici, ale je potřeba zapojit i jiné svaly než při šermu. Šerm je sport zatěžující více jednu stranu těla, je tedy potřeba to kompenzovat, nebo alespoň zapojit všechny svaly v těle, vhodnou kompenzací je např.: plavání.

4. Víkendový trénink

Ten bývá často spojen s brigádou. Skupina se během roku musí starat nejen o vybavení na vystoupení (zbraně, kostýmy, aparatura), je nutné postarat se i o klubovnu což znamená, navozit dřevo na zimu, udělat nezbytné opravy jak na domě tak na vnitřním vybavení, zkontrolovat stany případně je opravit (což je nutné udělat minimálně před sezónou a po ní)

II.3 Popis akce

Každá akce začíná balením věcí a končí až vybalením v klubovně.

II.3.1 Cíl popisu akce

Cílem popisu akce bylo přiblížení veškerých činností jež předcházejí vystoupení.

II.3.2 Výzkumný nástroj

K zaznamenání akce jsem využila pozorovací metody a záznam jsem prováděla do předem připraveného archu, jež byl rozdělen na dny.

II.3.2 akce

Středa – Všichni se sejdou v klubovně. Nejprve se ujasní co se na akci bere. Na této akci si skupina sama vaří tak je potřeba vzít vybavení do kuchyně, zkontrolují se stavy zásob

a sepíše se seznam toho, co je třeba dokoupit. Poté se sbalí společné věci což jsou stany, kuchyň a aparatura do auta. Stany jsou již připravené v obalech a konstrukce je svázaná a označená barvou stanu, ke kterému patří. Balí se zbraně, štíty, potřeby na ohňové vystoupení. Poté co je sbaleno vše pro skupinu, sbalí si každý své věci – kostými, matrace, spacáky. Auta jsou naložena.

Čtvrtek – z České republiky se odjíždí během dne. První auto odjíždí dřív. V něm je vždy osoba jež má na starost organizaci výjezdu – Kuba, ten plynule mluví anglicky a v poslední době zahraniční vystoupení řeší on. V tomto autě se veze kuchyně a stavuje se na nákup. Druhé auto je naloženo ostatními účastníky, ti se stavují cestou jen na jídlo. Po příjezdu se věci dopravují na místo kde bude stát tábor. Člen skupiny, jež domlouval akci (Kuba) jde za pořadatelem, společně se přivítají a obdrží rozpis vystoupení – ten je spíš orientační. Organizátor následně ukáže kde je možnost se připojit k elektrice, kde je voda, toalety a sprchy. Každý ve skupině ví co má dělat, nejprve se staví stany, jsou to centrální body tábora, připojí se elektrika, vybalí se kuchyně a druhý stan, kam se zatím uloží zbraně, kostými, aparatura. Když všechny stany stojí, rozvádí se do nich elektřina tak, aby každý měl možnost si zapojit lampičku nebo nabít telefon. Ve chvíli kdy je vše hotovo se projde celý plán akce. Ve chvíli kdy akce oficiálně začíná nekostýmová povinnost, která trvá až do konce akce.

Pátek – ráno se připraví snídaně pro všechny, uvaří se káva a čaj. Pokud je dostatek času do vystoupení je možnost se jít projít, nakoupit, prohlédnout si podium a zákulisí. Hodinu před vystoupením musí být všichni v táboře a převlečení do kostýmů na vystoupení, ještě nemusí mít brnění. Aktéři se líčí – to je důležité hlavně v případě, kdy je areál velký, tak bojové líčení pomáhá dokreslit atmosféru. Půl hodiny před vystoupením již jsou všichni připraveni v zákulisí. Je určena osoba jež má na starosti rekvizity, něco k pití. Probíhá lehká rozcvička a hecovačka případně štamprle. Vystoupení uvádí famfára. Samotné vystoupení je předem sestavené a domluvené. Po skončení představením je třeba rekvizity uklidit. V mezidobě soubojů se všichni přesouvají do tábora, cestou se fotí s fanoušky a odpočívají. Celý proces se opakuje až do posledního vystoupení dne, po něm je třeba uklidit zbraně,

vyvěsit kostýmy a uklidit aparaturu. Po vystoupení se všichni převlíknou a jdou se projít, fotí se s fanoušky, baví se s nimi, zpřístupňují se jim, říká se, že si užívají svých 15 minut slávy. Večer se jí, popíjí. Často se stavují organizátoři, nebo členové jiných skupin. Tyto návštěvy probíhají v kuchyni, kde je vždy něco k pohoštění a hlavně pivo, je to vhodné nabídnout v cizině české pivo a nad ním domlouvat další spolupráci.

Sobota – probíhá ve stejném duchu jako pátek, jediný rozdíl je v tom, že to již není tak hektické. Jednou ze změn je noční vystoupení. Jde o šermířské vystoupení s ohněm, je tedy nutné pečlivě připravit rekvizity – palivo, hadry na hašení, vodu, hasicí přístroj. Zbraně jsou omotané páskami z kevlaru, to se připravuje předem v klubovně. Zbraně se zapálí až těsně před vystoupením a po vystoupení jsou důkladně uhašeny.

Neděle – probíhá stejně jako pátek a sobota, jen vystoupeních je méně. Během dne se již poklízají věci, každý si balí své osobní věci – spacáky, kostýmy které již nebude potřebovat. Po oficiálním ukončení akce se bourají stany a připravené věci naloží do aut. Cesta domů je náročnější a proto se řidiči častěji střídají. Auta se odvezou do klubovny. Každý si vybalí jen věci které potřebuje přeprat na další výjezd a jede domů.

Středa – Vykládají se věci, opravují se, doplňují se zásoby a pokud se jede na další akci opět se balí. Ještě se dělá vyúčtování akce – účty za pohonné hmoty, za jídlo.

Závěr akce

Přestože je každá akce jiná, probíhá v těch základních věcech stejně. Je nutné mít systém podle kterého se všichni budou řídit. Tento sport je sám osobě týmový a to se nejvíce odráží právě na těchto technických věcech. Jde o malou skupinu lidí, v níž každý ví, co má dělat. Nejdůležitější a nejviditelnější je to na organizaci balení a odjezdu domu. Po náročném víkendu už každý chce být doma a načerpat sílu. Tyto výjezdy jsou pro skupinu důležité, neboť jsou jediným příjmem jež má na své působení. Platí se z nich chod klubovny, jídlo na výjezdy, materiál na opravy zbroje, štítů, stanů, servis a poplatky automobilů, dálniční známky atd.

II.4 standardizované rozhovory

II.4.1 Výzkumný nástroj

Pro svůj výzkum jsem si zvolila metodu standardizovaného rozhovoru. (viz příloha č. 3). Rozhovor jsem vedla v soukromí s každým jednotlivým respondentem a odpovědi si průběžně zapisovala.

Pilotáž jsem prováděla již v roce 2012 s jednou členkou skupiny Burdýři. Po rozhovoru jsem jej upravila a následně jsem je vyplnila s dalšími členy skupiny.

Rozhovor jsem sestavila záměrně z velmi jednoduchých otázek, ale tak, aby měly kýženou vypovídací hodnotu. Pokládané otázky jsem seřadila tak, aby navazovaly jedna druhou. Na začátku rozhovoru jsem se ptala na délku doby, kterou se šermu věnuje, neboť mi to usnadnilo další dotazování a to, jak se k tomuto sportu dostali a jak se dostali ke skupině Burdýři. Zde měli respondenti prostor pro svůj příběh, který je u každého jedinečný a to i z toho důvodu, že tento sport je neobvyklý a pro většinu lidí se zdá být nedosažitelný což jsem se snažila částečně vyvrátit. Následující otázky jsou směřovány na rodinu a práci respondenta. Chtěla jsem ukázat, jak dotazovaní, zvládají sloučit svůj osobní a pracovní život, protože tento sport je velice časově náročný. Poslední otázka je zaměřena na minulé sportovní zkušenosti, jednak z toho důvodu, že šerm je fyzicky a psychicky náročný sport, zadruhé aby se ukázalo, jestli mají zkušenosti s rozvrhem svého volného času již z dětství.

Způsob vyhodnocení jsem vzhledem k malému vzorku dotazovaných zvolila spíše shrnující. Šlo mi především o to podtrhnout stejné či podobné charakteristiky, důvody výběru daného sportu apod. Vyjádření jsem zvolila grafické a procentuální.

II.4.2 Popis respondentů

Oslovení respondenti byli členi skupiny historického a scénického šermu Burdýři. Šlo o 2 ženy a 7 mužů ve věku od 20 do 60 let.

II.4.3 rozhovory

Rozhovor jsem vedla v soukromí s každým jednotlivým respondentem a odpovědi si průběžně zapisovala. Rozhovory jsou prezentovány anonymně.

Rozhovor č.1

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 39let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 6 let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 6 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**
6. **Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?**

Já to mam spojené. V areálu kde jsem měl truhlárnu pracuje jeden ze členů skupiny Burdýři jako údržbář. Spřátelili jsme a on mi začal vyprávět o výjezdech se šermířskou skupinou. Shodou okolností se v té době můj 3.5letý syn o šerm začal zajímat (líbila se mu vystoupení na hradech) a tak jsem se ho zeptal, zda není nějaká škola šermu, kam bych mohl syna zapsat. Pro syna prý ne (byl v té době ještě malý), ale ty se přijď podívat k nám. Tak jsem se jel podívat na vystoupení. Po seznámení se členy skupiny, jsem se rozhodl to zkusit. Zpočátku jsem k tréninku s Burdýři docházel ještě do šermířské školy Merlet.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Maminka mě v tom podporovala. Bývalá manželka byla proti. Nynější partnerce to nevadí, říká že je to lepší než hospoda.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Ano. Maminka pomáhala se šitím kostýmů a stanů. Na víkendové tréninky беру rodinu a na vystoupení v ČR jezdí příbuzní.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Pracuji jako OSVČ. Není pro mě problém vzít si na výjezdy volno, jen si to musím potom nadělat.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

15 let jsem hrál závodně hokej, 2 roky házenou, Hanspalka

Rozhovor č.2

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 51 let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** Necelých 30 let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 12 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Když jsem se vrátil z vojny dva moji kamarádi mě vzali do skupiny, že potřebují záskok. Šel jsem na jeden trénink a na vystoupení. Později měl své vlastní skupiny. Měl cca 4letou pauzu

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Se členy skupiny jsem se znal díky spolupráci. 3x mi nabízeli abych se k nim přidal. Což jsem si nemohl jako otec samoživitel dovolit. Později to ale přijal.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Rodina reagovala pozitivně. (spojené s výběrem zaměstnání-práce u cateringu)

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Rodinu jsem zapojoval, naučil jsem se od maminky vařit a šít.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Snažil jsem se najít práci, ve které by nebyl problém dělat si volno dle potřeby.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

3 roky jsem se věnoval karate. Rekreačně kolo, výlety.

Rozhovor č.3

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 26 let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 11let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 5 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

V 1.ročníku na střední škole jsem měl spolužáka, který šermoval. Bavili se o tomto koníčku a já se chtěl podívat na trénink a případně se přidat. A nakonec jsem se přidal se.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Přes známého který byl v té době členem. Znal skupinu a její členy. Po odchodu ze skupiny Alotrio jsem se ke skupině Burdýři přidal.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Otec reagoval pozitivně. Maminka měla trochu strach.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Rodina mu pomáhá (kostými, podpora).

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Práci jsem svému koníčku nepřizpůsobil. Musí si brát na výjezdy volno.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

7let dělal závodně jachting. Dále se věnoval basketbalu, kolu, lyžím. Zkoušel bojová umění

Rozhovor č.4

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 43 let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 20 let.
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 13 let.
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Skupina historického šermu Rogalo šermovala poblíž mého bydliště v lesoparku, s nimi šermoval i můj bratr (a další 2 členové skupiny Burdýři), původně jsem byl člen této skupiny, ale šel jsem na vojnu. Po vojně jsem se začal šermu věnovat na plno. Pomohl jsem Rogalo znovu „rozjet“. Po 4 letech rozpadlo.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Od roku 2000 šermuji s Burdýři.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Již šermoval, když jsem si našel partnerku, tak s tím byla smířená

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Nenuťím svou rodinu, když chtějí tak jedou na akce.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Pracuji jako OSVČ. Není pro mě problém vzít si na výjezdy volno, jen si to musím nadělat.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

6let hrál fotbal. Pro udržení kondice hrál házenou, hokej, volejbal.

Rozhovor č.5

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 34let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 14let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 12 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Časově jsem byl hodně vytížený, závodně jsem se věnoval basketbalu a měl jsem kapelu. Zajímal jsem se o historické filmy a bojové umění. Rozhodl jsem se, že bych chtěl šerm zkusit. Jeden můj kamarád mi řekl, že zná někoho, kdo hledá členy do skupiny. Šel jsem si to zkusit a začalo mě to bavit. Začal se tomuto sportu věnovat.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Poznal jsem je přes skupinu 7 havranů (ta se od šermu přesunula ke koním), pro jinou skupinu jsem dělal hudbu a ti mě odkázali na Filiho a tak jsem se dostal k Burdýřům.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Rodina mě vždy podporovala v aktivitách a líbilo se jí to. Dnes trochu slabší ohlas. Můj otec mě považuje za cirkusáka. Moje manželka je členkou skupiny, takže zde není konflikt mezi rodinou a koníčkem.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Zapojuji svou rodinu. Je to společný koníček s manželkou. Poznali jsme se zde.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Zastávám názor že člověk není na světě od toho aby pracoval. Zařídil jsem si že nemusím pracovat na plný úvazek (pracuje pouze na poloviční). Šerm je pro mě primární. Dále učím angličtinu a sám si volím kdy se mi to hodí. Další práci přizpůsobuji svému času.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Od 6 do 18 let dělal závodně basketbal (později dlouhodobě v zahraničí, bohužel kvůli zranění jsem nemohl trénovat). Když byl malý- tenis. Zvládá jakýkoli sport.

Rozhovor č.6

1. **Pohlaví:**muž
2. **Věk:**45 a půl
3. **Jak dlouho šermuješ?** Od března 2012
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** Od března 2012
5. **Jak jsi k tomuto sportu(šermu) dostal?**

Vždy mě to přitahovalo,ale nikdy to neklaplo... Až si mě Kuba Švec přidal na facebooku do přátel a já zjistil,že skupina Burdýři hledá nové členy,tak sem sebral odvahu a přišel sem jednoho krásného dne za úplňku na trénink a bylo to...

6. **Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?** Kuba Švec mě kontaktoval přes facebook
7. **Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?** Nijak zvlášť...
8. **Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?** Občas přítelkyni...
9. **Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?**

Živí mě stěhování, spíš to byl náhodný výběr po přestěhování do Prahy v roce 2004. Jak kdy...

10. **Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)**

Jako dítě: hokej, fotbal, hodně sem jezdíval na kole... dnes již zřídka věc...

Rozhovor č.7

1. **Pohlaví:** žena
2. **Věk:** 25 let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 12 let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 3 roky
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Náš soused šermoval a ve škole jsme měli nábor a tak se mi to zalíbilo, že jsem to šla zkusit. Vždy jsem chtěla být rytířem.

6. **Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?**

Můj přítel se k nim šel podívat, tak jsem šla s ním, ale původně jsem zde nechtěla zůstat, ale rozmyslela jsem si to.

7. **Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?**

Moje rodina s mým rozhodnutím souhlasila.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Ano, pomáhají mi s kostýmy a doplňky.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Studuji. Školu si snažím přizpůsobit tréninkům.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Věnovala jsem se bojovému umění. Lyžuji, jezdím na snowboardu, běhám.

Rozhovor č.8

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 49 let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 34 let (od roku 1980)
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 29 let (od roku 1985)
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Vždy se mi tento sport líbil. V té době bylo na Slovensku i v ČR 12 skupin. Šel jsem na nábor a dostal se ke skupině Lancknecht.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Burdýře jsem znal, byli hodně známí a chtěl jsem se k nim dostat. Šel jsem za Filim (vedoucí skupiny) a Fili řekl přijď. Po 1.5 roce jsem byl vyhozen, v té době se Burdýři profesionalizovali a ve skupině byl omezený počet členů. Po 2 letech opět přišel na nabídku Filiho zpět a ve skupině zůstal až do teď.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Ze začátku to nikomu nevadilo, ale když matka poprvé uviděla Burdýře, tak jí to vyděsilo. Manželka o tom byla dopředu spravena, že šerm je na prvním místě a dodnes je. Dříve jí to nevadilo, dnes s tím má trochu problém – rodina, děti, málo času...

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Rodinu se snažím zapojovat co nejméně, ale manželka se občas nedá. Občas jí musím brát na akce.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Své zaměstnání jsem si vybíral, abych se mohl šermu věnovat, ale vše v rámci možností.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Střelba závodně (5 let). Střílím do teď, amatérsky.

Rozhovor č.9

1. **Pohlaví:** žena
2. **Věk:** 26 let
3. **Jak dlouho šermuješ?** 20let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 8 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu(šermu) dostal? Přes rodinu, táta měl svojí vlastní skupinu**
6. **Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?**

Dosla jsem od nich nabídku a přijala ji

7. **Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?**

Vzhledem k tomu, že to dělám od mala, tak dobře, žádný problém nikdy nebyl. Manžel taky šermuje, takže máme společného koníčka, což je pro nás velmi výhodné.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

S manželem spolu šermujeme. Poznali jsme se při šermu. Je příjemné spolu sdílet koníčka.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Jsem student a brigádně si přivydělávám ve školce, takže výjezdy nejsou problém.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Ano, tenis 8 let závodně, atletiku 5 let závodně.

Rozhovor č.10

- 1. Pohlaví:** muž
- 2. Věk:** 24let
- 3. Jak dlouho se věnuješ šermu?** 8 let
- 4. Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 3 roky
- 5. Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Jsem z Východních Čech a zaujala mě skupina lidí hrající Larp (specifický druh her, kde každý hraje přidělenou roli, podobně jako herci v divadle)

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Přestěhoval jsem se do Prahy, nechal jsem se zaměstnat jako šermíř. Později jsem přešel ke skupině Merlet, kde jsem se seznámil s jedním členem skupiny Burdýři. Ti měli nábor a tak jsem to zkusil.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Moje rodina k tomu rozhodnutí zaujala neutrální postoj.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Svoji rodinu do aktivit skupiny nezapojuji.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Mám flexibilní zaměstnání, takže není problém sloučit práci a šerm.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

6 let dělal gymnastiku, 2 roky volejbal, aikido a cca rok ba-gua (bojové umění)

Rozhovor č.11

- 1. Pohlaví:** muž
- 2. Věk:** 55 let
- 3. Jak dlouho se věnuješ šermu?** 34-35 let
- 4. Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** Od roku 1984
- 5. Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

Přes kolegu. Viděl jsem jejich program a začal s jsem nimi trénovat.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Se skupinou jsem se znal ze společných akcí. Po rozpadu skupiny v níž jsem šermoval, jsem přešel k Burdýřům.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Dobře. Rodiče mě podporovali

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Ano.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Do roku 1989 nebyl problém si přehodit směny. Dnes je to na domluvě.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Sport pouze rekreačně- lyže, fotbal.

Rozhovor 12

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 37let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** 18 let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** 9 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

V roce 1996 jsem se od dlouholetého kamaráda na vojně dozvěděl o šermířské skupině v Černošicích a protože jako malý jsem rád bojoval, rozhodl jsem se k nim přidat.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Od začátku co šermuju znám skupinu Burdýři. Když se skupina ve které jsem šermoval rozpadla, zavola kamarádovi co šermoval ve skupině Burdýři a přidal sek nim.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Mamince se šerm od počátku líbil. Táta si myslel že je šašek, ale změnil názor a již se mu to líbí.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Svoji rodinu do aktivit nezapojuje.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Práce je pro mě na 1.místě, hned poté jsou Burdýři. Veškerý svůj soukromý život a čas, ostatní koníčky jsem přizpůsobil tomuto sportu a skupině.

10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Jako malý jsem dělal bojové sporty. Od 15 do 18let závodně vesloval.

Rozhovor č13 (Tazzi)

1. **Pohlaví:** muž
2. **Věk:** 47let
3. **Jak dlouho se věnuješ šermu?** Cca 15let
4. **Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?** Cca 12 let
5. **Jak jsi k tomuto sportu (šermu) dostal?**

S partou kamarádů jsme si vymýšleli vlastní zbraně a učili se s nimi bojovat. Po vojně jsme sehnali další členy skupiny.

6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?

Skupinu Burdýři jsem znal. Dali jsme se dohromady, když potřebovali záskoky. Z počátku jsem se skupinou šermoval. Později jsem se stal osvětlovačem, zvukařem a starám se o celkové zázemí při výjezdech.

7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?

Maminka k mému koníčku zaujala pasivní postoj.

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?

Dříve se zapojovala do aktivit, pomáhala.

9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

V práci si na výjezdy musím brát volno, ale nemám s tím problém.

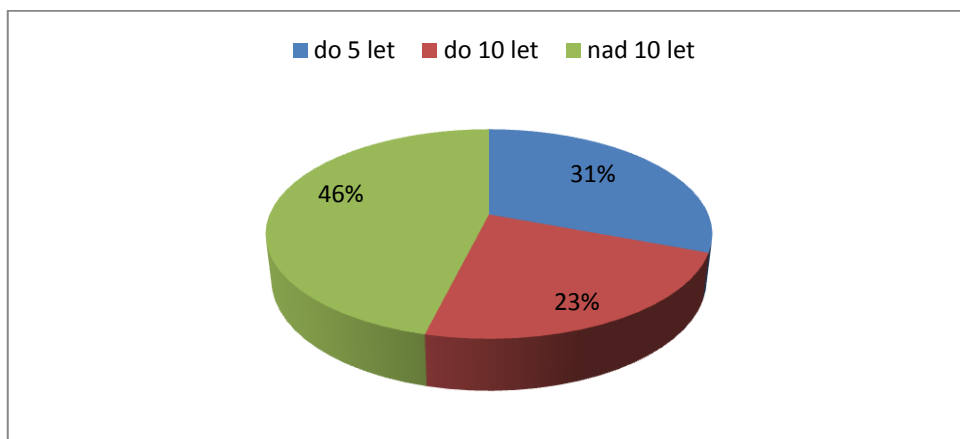
10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě více jak 3 roky)

Dělal fotbal, stolní tenis

II.4.4 zhodnocení rozhovorů

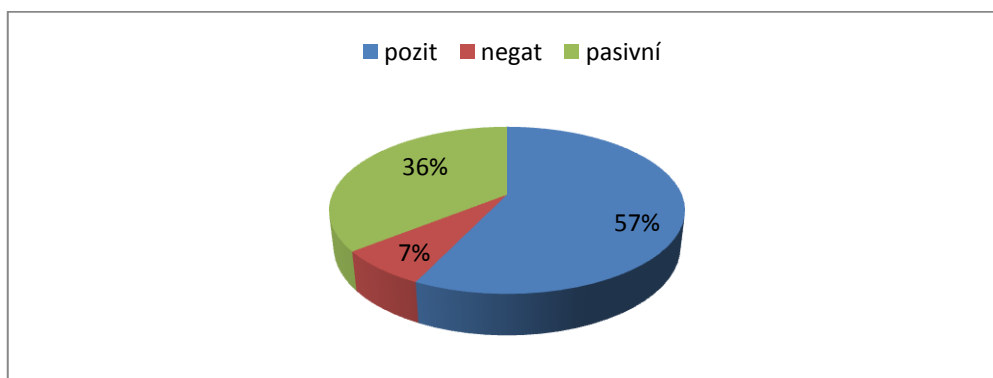
Na začátku jsem se ptala, jak dlouho se respondenti věnují šermu a jak dlouho šermují se skupinou Burdýři. Průměrná doba působení u skupiny je 10 let, což je více jak polovina z průměrné doby věnování se šermu což je 17let.

Graf č. 1 délka doby působení u skupiny

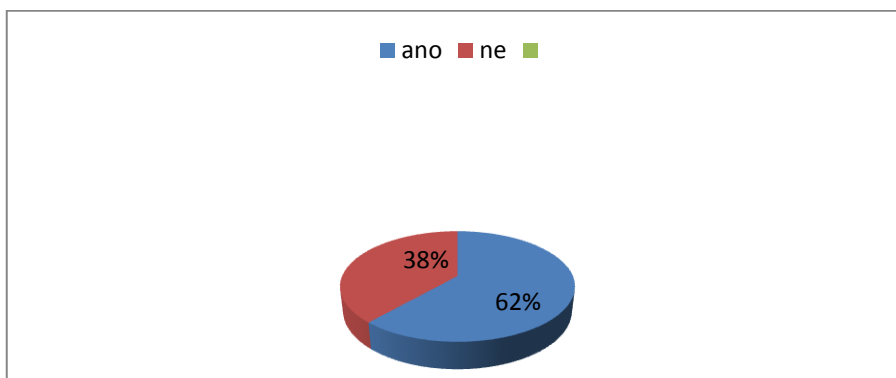
Otázka číslo 7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ? Výsledky jsou velice zajímavé v porovnání s otázkou číslo 8. neboť se shodují. Všichni respondenti jež uvedli, že šerm jako volnočasová aktivita byl přijat pozitivně uvádí, že svou rodinu do svých aktivit zapojují.

graf č. 2 názor rodiny na šerm jako koníček

8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny? Jak je vidět na grafu, většina členů rodinu zapojuje. Myslím, že je to nevyhnutelné, vzhledem k tomu kolik času se skupinou tráví. Nejde zde totiž jen o sport, ale o celý život skupiny z něhož se nevymaníte jen tím,že odjedete tréninku. Dokonce jsem se setkala s odpovědí, že respondent nechce rodinu zapojovat do aktivit skupiny, ale občas musí rodině ustoupit a vzít je s sebou. Což je zajímavé z toho hlediska,že pouze jeden člen chce oddělovat svůj soukromý život, pracovní i volnočasový.

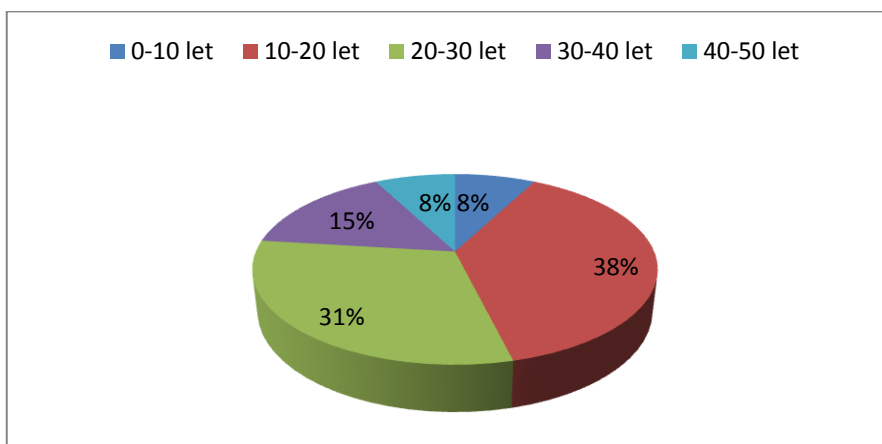
Graf č 3

Další otázka nad kterou nepozastavíme je 9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis její s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?

Je překvapující že 46% dotázaných si svou práci zvolilo s ohledem na své volnočasové aktivity. Je to zarážející z toho důvodu, že 38% bylo v době kdy začali šermovat mezi 10 – 20 lety a již tehdy uvažovali tom, jakou práci si vybrat aby měli dostatek času na své koníčky.

Graf č.3 věk kdy respondenti začali šermovat

Poslední otázka 10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě – déle než 1-2roky) mě zajímala především fyzických důvodů, neboť šer, jak bylo zmíněno výše, je fyzicky náročný sport a určité předpoklady jsou nutností, zarazilo mě, že se dlouhodobě jinému sportu nevěnovalo 100% zúčastněných.

Shrneme-li rozhovory zjistíme, že většina respondentů se tomuto sportu dostala stejně a to přes člena rodiny nebo přátele. Tato aktivita, nás zaujme když ji vidíme na hradě, zámku či různých oslavách měst. Nezáujme nás ale natolik, abychom se jí začali věnovat, nebo jsme přesvědčeni o její náročnosti.

Závěr

Cílem bakalářské práce, Specifické volnočasové aktivity dospělých a jejich životní styl, bylo zorientovat se v problematice volné času, ujasnit co vlastně volný čas je, jak se vyvíjel a jak jej kvalitně naplňovat a využívat k psychohygieně. Dalším cílem bylo vysvětlit pojem životní styl, především pomocí různých ukazatelů jako je např. kultura, sociální normy, morálka, hodnoty, potřeby, ideje. Dále se kapitola životního stylu zabývá organizací času, což je velice důležité téma jak se později ukázalo z praktické části. Třetí kapitola popisuje šerm jako sport a volnočasovou aktivitu, ukazuje jeho vývoj od středověku po současnost, která je rozpracovaná v praktické části.

Praktická část je zaměřena na konkrétní skupinu historického a scénického šermu. Popisuje fungování skupiny během tréninkové sezóny, kdy se skupina připravuje na letní sezónu - vystoupení, výjezdy do ciziny. Popisuje trénink i praktické věci, jež je potřeba udělat, ať jde o opravu stanů, zbraní, nebo o provoz klubovny. Popisuje konkrétní vystoupení, které odhaluje co vše divák nevidí a kolik příprav je nutných pro jedno několika minutové vystoupení.

Cílem rozhovorů bylo zjistit jaký pohled na věc mají šermíři. Vzhledem k časové i finanční náročnosti tohoto sportu se otázky týkaly rodiny. Je logické, že pozitivní přijetí a pomoc rodiny a blízkých má ohromnou výhodu, problém nastává v konfrontaci s časem pro rodinu a občas, jako u respondenta č. 10, v případě přímého střetu, kdy má starší generace problém s přijetím jak dané činnosti, tak dané skupiny lidí. Objevili se i pasivní postoje k tomuto sportu, šlo o starší muže cca 40let a tento koníček měli dříve než nynější rodinu, partnerku a jejich okolí již na tento stav bylo připravené, případně zvyklé. Nejzajímavějším výsledkem bylo zjištění, že skoro polovina dotazovaných upřednostňuje svůj volný čas před časem pracovním. Zaměstnání si volí s ohledem na potřebu mít dostatek volného času na tréninky, výjezdy a jakékoliv neočekávané akce. Což může vést k profesionalizaci tohoto sportu (jako tomu bylo u jiných skupin) a možnému rozpadu, neboť ze zábavy by se stala povinnost a tím by ztratila na atraktivitě.

Shrneme-li to stručně, šerm jako volnočasová aktivita je časově náročný a je nutné dbát na psychohygienu, vyvážené pracovní a volnočasové prostředí a umět se z něj vyprostit a najít si čas na sebe a svoji rodinu. V případě, že si člověk nedokáže dobře zorganizovat čas, stane otrokem vlastního života, jak pracovního tak i toho volnočasového, vše bude povinností. Což se podepíše jak na jeho psychické tak i zdravotním stavu. V případě rodin s dětmi se toto negativní pojetí přeneso i na ně. Je tedy třeba pomocí rodiny, pedagogiky volného času, školských i neškolských zařízení vést další generace ke kvalitnímu trávení volného času a předcházet tak sociálně patologickým jevům.

Seznam literatury

DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. Sociologie životního stylu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-236.

FOURNY, Denis. Encyklopedie sportu: svět sportu slovem i obrazem. 1. vyd. Praha: Fortuna Print, 2003, xi, 372 s. ISBN 80-732-1079-7.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. Pedagogika volného času. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6.

HANLON, Thomas W. The sports rules book. 3rd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, c2009, ix, 318 p. ISBN 07-360-7632-8.

KRUPKA, Jaroslav. Český historický šerm: ze suterénu až na hladiny oceánů. 1. vyd. Brno: CPress, 2014, 231 s. ISBN 978-80-264-0322-7.

Malý sociologický slovník. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1970, 614 s.

MAŇÁK, Josef, Libor HŘEBÍČEK, Jaroslav TELEEC a Vladimír SPOUSTA. Teoretické základy výchovy ve volném čase: (úvod do studia pedagogiky volného času). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, c1994, 183 s. ISBN 80-210-1007-X.

PÁCL, Pavel. Sociologie životního způsobu: určeno pro posl. fak. filozof. 1. [dotisk] 1. [vyd.]. Praha: SPN, 1989. 209 s.

PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-717-8711-6.

PLCH, Pavel. Historický šerm. 1. vyd. Praha: SPN, 1981. 179 s.

PLCH, Pavel. Scénický šerm: Škola šermu kordem, grafický záznam šermu, praktická cvičení, sestavení šermířské scény: Určeno pro posl. herectví a režie. 1. vyd. Praha: SPN, 1970. 129 s. Učební texty vys. škol.

SVOBODA, Slavomír. Encyklopedie bojových umění a sportů. 1. vyd. Praha: Česká unie bojových umění, 2012, 315 s. ISBN 978-802-0428-523

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 207 s. ISBN 978-80-7367-551-6.

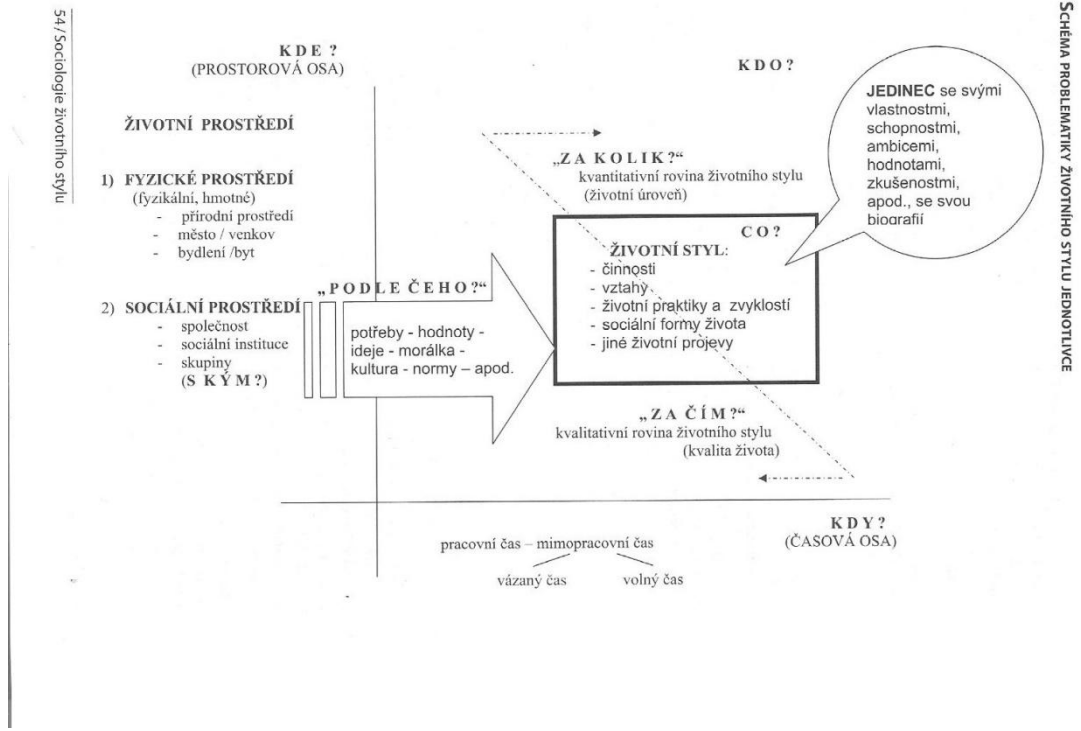
Elektronické zdroje:

<http://burdyri.com/>

KOŽNAR, Miroslav. Zacházení s časem volna v historickém pohledu [online]. 2006 [cit. 2014-06-23]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Dana Knotová. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/74720/ff_b/>.

<http://www.vyrobamecu.cz/>

Příloha č.1

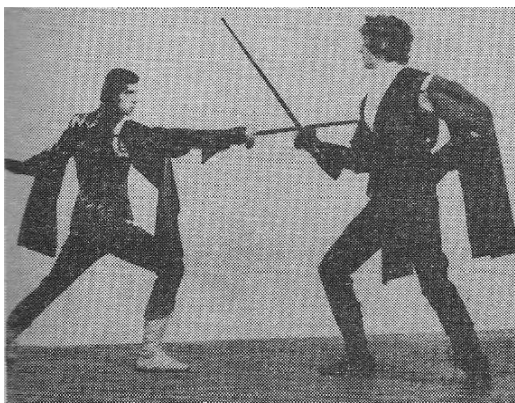
Příloha č.2

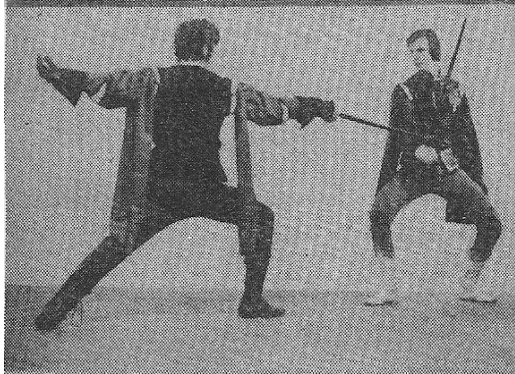
Kryt primou

Kryt sekundou

Kryt tercou

kvarta

| *kvinta*

| *Kryt sextou*

| *Kryt septimou*

| *Oktáva*

Příloha č.3

Bojový kostým. Složený z kalhot, suknice (podobné šatům, zakrývá tělo pod varkočem a brněním), varkoč (červený), brnění, kožené rukavice, jedenapůlruční meč, štít a vysoké boty.

Příloha č.4

Bojový kostým. Složený z kalhot (které nejsou vidět), suknice (podobné šatům, zakrývá tělo pod brnění), brnění, plášť, plechové rukavice, palcát, štít a vysoké boty.

Příloha č.5

Průvodový oblek složený z košile, varkoče, kalhot a vysokých bot.

Příloha č.6

Kostým do táborů. Skládá se z košile, kalhot zvaných burky, pásku a vysokých bot.

Příloha č.7

1. Pohlaví:
2. Věk:
3. Jak dlouho šermuješ?
4. Jak dlouho šermuješ se skupinou Burdýři?
5. Jak jsi k tomuto sportu(šermu) dostal?
6. Jak jsi se dostal ke skupině Burdýři?
7. Jak reagovala tvoje rodina na to, že šermuješ?
8. Zapojuješ svou rodinu do aktivit skupiny?
9. Jaké je tvoje zaměstnání? Vybíral sis jej s ohledem na své koníčky? Je pro tebe snadné brát si volno na výjezdy/tréninky?
10. Dělal jsi mimo tento sport nějaký jiný? (profesionálně, dlouhodobě – déle než 1-2roky)

Summary

Specifické volnočasové aktivity dospělých a jejich životní styl

Specific freetime activities of adults and their live style

Marcela Kulhánková

Bachelor's thesis „ Specific freetime activities of adults and their live style" is about what is free time and lifestyle and describes fencing as a sport and free time activity.

Its main goal is to focus on free time of adults, and show the possibilities of its quality spending. As research methods were used observation and standardized interview.